

Tasin Gemil

Pe drumurile istoriei

Volumul I

Suportul financiar pentru tipărirea acestor volume a fost asigurat de:

- **Universitatea Babeş-Bolyai, Institutul de Turcologie, Cluj-Napoca;**
- **Dl. ing. Vuap Nuri, împreună cu fiicele sale Gyonul și Ghiula, precum și cu nepoții săi Bilgis și Kaidu, București;**
- **Soții dr. Edis Vržogić și dr. Dejan Vržogić, Suedia.**

Coperta I: *Deputatul Tasin Gemil în timpul discuțiilor cu raportorul special pentru România al Consiliului Europei (București, 09.03.1993).*

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

GEMIL, TASIN

Pe drumurile istoriei / Tasin Gemil. - Cluj-Napoca:
Presa Universitară Clujeană, 2019

2 vol.

ISBN 978-606-37-0553-3

Vol. 1. - 2019. - ISBN 978-606-37-0554-0

821.135.1

© 2019 Autorul volumului. Toate drepturile rezervate.
Reproducerea integrală sau parțială a textului, prin orice mijloace, fără acordul autorului, este interzisă și se pedepsește conform legii.

Universitatea Babeş-Bolyai
Presa Universitară Clujeană
Director: Codruța Săcelean
Str. Hasdeu nr. 51
400371 Cluj-Napoca, România
Tel./fax: (+40)-264-597.401
E-mail: editura@editura.ubbcluj.ro
<http://www.editura.ubbcluj.ro/>

Pe drumurile istoriei

Convorbiri cu prof. univ. dr. Tasin Gemil,
fost deputat, ambasador

Realizate de Virgil Coman

Volumul I

Cuvânt înainte de Emil Constantinescu
Președintele României (1996-2000)

Prefață de Acad. prof. Ioan-Aurel Pop
Rectorul Universității Babeș-Bolyai
Președintele Academiei Române

Presa Universitară Clujeană

2019

*Soției mele Nație
și copiilor noștri Denis, Edis, Dejan*

Cuprins

Președintele Emil Constantinescu, <i>Cuvânt înainte</i>	17
President Emil Constantinescu, <i>Foreword</i>	21
Acad. Prof. Ioan-Aurel Pop, <i>Un Om și o Carte</i>	25
Acad. Prof. Ioan-Aurel Pop, <i>One Man and One Book</i>	27
Introducere.....	29
Introduction	33
Capitolul I: Rădăcinile și copilăria	39
Strămoșii mei au venit din Crimeea	40
Străbunicul meu a fost primarul orașului Medgidia.....	50
„Cap de turc” al lui Jean Steriadi este de fapt „Cap de tătar”	62
Viața cotidiană din Osmancea.....	66
Întâmplări cu bunica.....	74
Caii bunicului.....	77
Prietenii din Medgidia.....	82
Datini vechi tătărești.....	87
Cele mai vechi amintiri.....	100
Jocurile copilăriei.....	124
Relațiile interetnice din Dobrogea	128

Capitolul II: Școala în Medgidia	141
Djadidism în Medgidia	141
Două note de zece în aceeași oră	148
Deviza vieții mele	153
Examenul de maturitate.....	157
Bursier de Sfat Popular	162
Capitolul III: Student în Iași	167
Prima dată în Iași.....	168
Revenirea în Iași ca student.....	173
Tătarii se declarau turci	180
Am fost deturnat de la arheologie la turcologie.....	184
Problema bursei de studii în URSS	193
Rană veche	202
Absolvirea facultății	207
Capitolul IV: Militar cu termen redus și profesor de liceu	213
Teterist.....	213
Spectacol de gală la Caracal	218
„Vitelloni” din Eforie Sud	221
Rechemarea la Iași	228
Capitolul V: Cercetător științific în Iași	231
Am devenit ieșean	232
Sectorul de istorie universală.....	234
Mobilizat în prima linie a frontului.....	236
Pregătirea doctoratului	238
În atenția Securității.....	242
Al doilea Dimitrie Cantemir.....	247
Prima călătorie în Turcia.....	250
Am încercat să mușc o rodie	253
Universitățile din Turcia	257
Prietenul meu, librarul Ismail	262
Cei mai mari istorici ai Turciei.....	264

Liderii tătarilor crimeeni.....	267
A doua călătorie în Turcia	273
Șansa vieții mele.....	279
Călătorii științifice în alte țări.....	285
Noi dezamăgiri în Iași.....	290
Ce este un istoric?	300
Capitolul VI: Arhivist principal în București	303
Supușii lui „nea Vasile”	304
Program guvernamental de cercetare a arhivelor din străinătate	307
Interzis să merg în Turcia	310
Volum de documente turco-osmane	317
Amenințările Securității	324
Capitolul VII: Pe „Nava Amiral” a istoriografiei române	331
Elita istoriografiei române	332
Revenirea	334
Cea dintâi monografie a istoriei relațiilor româno-otomane	336
Răzmeriță pe „Nava Amiral”	346
Pregătiri pentru plecarea definitivă în Turcia	349
Capcane și represalii.....	355
Capitolul VIII: Participant la Revoluția română	363
Izbăvirea.....	365
Confiscarea Revoluției	369
Ocrotitorul meu din noaptea Revoluției	375
Membru al C.P.U.N.	379
Vizită oficială în URSS	384
Amendament pentru reprezentarea minorităților naționale în Parlament	390
Capitolul IX: Liderul comunității tătare.....	397
UDTTMR este „odrasla” mea politică.....	398
„Nașul” meu politic.....	402

Neînțelegeri între turci și tătari.....	404
După nouă ani, din nou în Turcia	407
Uneltele dezbinării.....	410
De ce fesenıştii din Constanța au fost împotriva tătarilor?!.....	416
Ziua cea mare	418
Problema conștiinței naționale tătare.....	424
Două inițiative stranii.....	427
Megaproiectul unității turcice.....	432
Redescoperirea lui Mehmed Niyazi.....	435
Programul de renaștere națională a tătarilor	439
Reînființarea Seminarului Musulman din Medgidia.....	442
Președintele Süleyman Demirel la Medgidia.....	447
Un ambasador constructiv.....	449
Reluarea legăturilor cu patria străbună Crimeea	452
Muzeul de istorie și civilizație tătară	462
Un mare artist uitat.....	463
Tătari din Kazahstan și SUA	467
Federația turco-tătară	475
Cum am fost îndepărtat din Parlament și UDTTMR.....	478
Răzbuarea Securității	481
Membriu al PDSR.....	488
Capitolul X: Cel dintâi deputat al tătarilor în Parlamentul României	495
Priorități parlamentare.....	497
Grupurile minorităților naționale.....	499
Debutul activității parlamentare	502
Reforma agrară.....	508
Republica Moldova	511
„Noaptea care a zguduit Constituția”	513
Atacuri și contraatacuri.....	522
„Războiul geamiei”	538
În slujba Academiei Române.....	543
Marele poet mistic Yunus Emre aniversat în București	545
Prima călătorie în Africa	548

Întâlniri ca în evul mediu	554
Membru al Adunării Parlamentare NATO.....	558
Am reușit să schimb titlul și conținutul unui raport despre România	561
Alte intervenții în AP-NATO privind România și tătarii din Crimeea	567
„Interesele țării sunt prioritare în orice situație”	576
Preparative diplomatice pentru intrarea României în Consiliul Europei	584
Vizită oficială în Asia Centrală	586
Realegerea ca parlamentar	602
Întâlnirea cu un candidat la Președinție	607
Un nou mandat de deputat	610
Reacție la atacul SRI.....	613
„Antanta Pontică”	617
Istoria Mării Negre	623
Universitatea Mării Negre.....	639
Cu Mircea Malița la Cheboksar	646
Am văzut și altfel de armeni	648
Kurultay-ul lumii turcice	653
Deportarea tătarilor evocată pentru prima oară în Parlamentul României	660
Legile învățământului	663
Finalul mandatului de deputat	672

Contents

Președintele Emil Constantinescu, <i>Cuvânt înainte</i>	17
President Emil Constantinescu, <i>Foreword</i>	21
Acad. Prof. Ioan-Aurel Pop, <i>Un Om și o Carte</i>	25
Acad. Prof. Ioan-Aurel Pop, <i>One Man and One Book</i>	27
Introducere.....	29
Introduction	33
Chapter I: Roots and childhood	39
My ancestors came from Crimea	40
My Great-grandfather was the Mayor of the town of Medgidia.....	50
„Head of a Turk” of Jean Steriadi is in fact „Head of a Tatar”	62
Daily life in Osmancea.....	66
Happenings with my grandmother.....	74
My Grandfather’s horses.....	77
Friends from Medgidia.....	82
Old Tatar rites	87
Oldest memories.....	100
Childhood games	124
Interethnic relations in Dobrudja.....	128

Chapter II: School in Medgidia	141
Jadidism in Medgidia.....	141
Two grades of 10 in the same class	148
My life's creed	153
The High school leaving examination	157
Scholarship holder of the People's Council	162
Chapter III: Student in Jassy	167
First time in Jassy.....	168
Returning to Jassy as a student.....	173
The Tatars declared themselves Turks	180
Hijacked from Archaeology to Turkology	184
The Problem of a scholarship in the U.S.S.R.....	193
Old wound.....	202
Graduating from the University.....	207
Chapter IV: Conscripted soldier and highschool teacher	213
TTR [Conscripted soldier with diploma-based conscription].....	213
Gala show in Caracal.....	218
"Vitelloni" in Eforie Sud.....	221
Called back to Jassy.....	228
Chapter V: Scientific researcher in Jassy	231
I am now one of the Jassy people	232
The World history sector	234
Dispatched to the first line of the battlefield.....	236
Preparing the doctoral thesis	238
Under the Securitate's scrutiny.....	242
The Second Dimitrie Cantemir	247
First trip to Turkey.....	250
I tried to bite from a pomegranate	253
Universities in Turkey.....	257
My friend Ismail, the bookkeeper	262
Turkey's greatest historians	264

Leaders of the Crimean Tatars	267
Second trip to Turkey	273
The opportunity of my lifetime	279
Scientific travels to other countries	285
New disappointments in Jassy	290
What is a historian?	300
Chapter VI: Senior archivist in Bucharest	303
The Subjects of “ol’ uncle Vasile”	304
Governmental research programme of foreign archives	307
Forbidden to go to Turkey	310
Volume of Turkish-Osman documents.....	317
Threats of the Securitate.....	324
Chapter VII: On the “Admiral Ship” of the Romanian historiography ..	331
The Elite of the Romanian historiography	332
The Return	334
The First monography of the Romanian-Ottoman relations	336
Riot on the “Admiral Ship”	346
Preparation for leaving for Turkey for good	349
Traps and repercussions	355
Chapter VIII: Participant in the Romanian Revolution	363
Deliverance	365
Confiscating the Revolution.....	369
My protector on the Revolution’s night	375
Member of the National Union Provisory Council.....	379
Official visit to the U. S. S. R.	384
Amendment for the representation of the national minorities in the Parliament.....	390
Chapter IX: Leader of the Tatar community	397
UDTTMR is my political “offspring”	398
My political “godfather”	402

Missunderstanding between Turks and Tatars	404
Nine years later, again in Turkey	407
Instruments of disunion.....	410
Why were the Constantza FSN party members against the Tatars?!	416
The Big day	418
The Issue of the Tatars' national consciousness	424
Two strange initiatives	427
The Megaproject of the Turkic union.....	432
Rediscovering Mehmed Niyazi	435
The Programme for the Tatars' national rebirth.....	439
Re-establishing the Muslim Seminar in Medgidia	442
President Süleyman Demirel in Medgidia	447
A Constructive Ambassador	449
Reconnecting with the motherland Crimea	452
The Museum of Tatar History and Civilization	462
A Great forgotten artist	463
Tatars in Kazakhstan and the U. S. A.	466
The Turkish-Tatar Federation	475
How I was removed from the Parliament and the UDTTMR	478
The Securitate's revenge	481
Member of the Romanian Social Democratic Party	488
Chapter X: The first deputy of the Tatars in the Romanian Parliament	495
Parliamentary priorities.....	497
The National minorities' groups.....	499
Beginning of the parliamentary activity	502
Agrarian reform	508
Republic of Moldova	511
"The Night that shook the Constitution"	513
Attacks and counterattacks	522
"The Mosque's war"	538
Under the Service of the Romanian Academy	543
The Great mystic poet Yunus Emre	545

The First trip to Africa.....	548
Reunions of the Middle Ages.....	554
Member of NATO's Parliamentary Assembly	558
I succeeded in changing the title and content of a report about Romania.....	561
Other interventions in the NATO-AP on Romania and the Crimean Tatars.....	567
„The Interests of the country are a priority in any given situation” ..	576
Diplomatic preparation for Romania's adherence to the Council of Europe	584
Official visit to Central Asia	586
Re-election as a Member of the Parliament.....	602
Meeting with a candidate to the Presidency.....	607
A new deputy mandate	610
Response to the Romanian Information Service's attack	613
“The Pontic Entente”	617
History of the Black Sea	623
University of the Black Sea.....	639
With Mircea Malitza in Cheboksary	646
I have also met other kinds of Armenians	648
The Kurultay of the Turkic world	653
The Deportation of the Tatars evoked for the first time in the Romanian Parliament.....	660
Laws of the education	663
The End of my deputy mandate	672

